

Bài 57: Những đứa trẻ

(Trích *Thời thơ ấu*)

- M. Gơ-rơ-ki -

I. Kiến thức cần nhớ

- Mác-xim Go-rơ-ki (1868 - 1936) là bút danh của A-lếch-xây Pê-scốp, một trong những nhà văn lớn của Nga và của thế giới trong thế kỉ XX. Ông là tác giả của bộ ba tiểu thuyết tự thuật, kể chuyện đời mình: *Thời thơ ấu* (1913 - 1914), *Kiểm sống* (1916), *Những trường đại học của tôi* (1923). Một tác phẩm quan trọng khác của ông là *Người mẹ* (1906 - 1907).

- Văn bản *Những đứa trẻ* trích trong chương IX tác phẩm *Thời thơ ấu* (gồm mười ba chương).

- Trong đoạn trích *Những đứa trẻ*, bằng tài kể chuyện giàu hình ảnh, đan xen đời thường với truyện cổ tích, Mác-xim Go-rơ-ki đã thuật lại hết sức sinh động tình bạn thân thiết nảy sinh giữa ông hồi còn nhỏ và mấy đứa trẻ sống thiếu tình thương bên hàng xóm, bất chấp những cản trở trong quan hệ xã hội thời bấy giờ.

II. Soạn bài

Bài 1.

- Phần 1: Từ đầu đến ... “ấn em nó cúi xuống”. Nội dung: Tình bạn tuổi thơ trong sáng.

- Phần 2: Tiếp đến ... “Cấm không được đến nhà tao!”. Nội dung: Tình bạn bị cấm đoán.

- Phần 3: Còn lại. Nội dung: Tình bạn vẫn cứ tiếp tục.

Bài 2.

- Ông bà của A-li-ô-sa là hàng xóm với đại tá Ốp-xi-an-ni-cốp, nhưng hai gia đình thuộc những thành phần xã hội khác nhau, một bên là dân thường một bên là quan chức giàu sang, nên đại tá Ốp-xi-an-ni-cốp không cho các con mình chơi với A-li-ô-sa.

- Một lần tình cờ A-li-ô-sa cùng 2 đứa anh cứu thằng bé con bị rơi xuống giếng nên 3 đứa trẻ nhà đại tá Ốp-xi-an-ni-cốp thấy được tấm lòng của A-li-ô-sa và rủ A-li-ô-sa sang chơi. A-li-ô-sa mất

bố, mẹ lại đi lấy chồng, thường bị ông ngoại đánh đòn, chỉ có bà ngoại là hiền hậu. Qua trò chuyện, A-li-ô-sa biết được những đứa trẻ nhà bên mắt mẹ, phải sống cùng mẹ kế, hoàn cảnh giàu sang nhưng cũng chẳng sung sướng gì.

- Hoàn cảnh sống thiếu vắng tình thương giống nhau đã khiến A-li-ô-sa thân thiết với ba đứa trẻ nhà đại tá Óp-xi-an-ni-cốp và để lại ấn tượng sâu sắc trong ông khiến mấy chục năm sau nhà văn vẫn còn nhớ như in.

Bài 3.

- Khi mấy đứa trẻ kể chuyện mẹ chết, còn dì ghẻ chúng gọi là “mẹ khác” rồi lặng đi. A-li-ô-sa kể: “Chúng ngồi sát vào nhau giống như những chú gà con”. Sự so sánh chính xác đã thể hiện đáng dấp của ba đứa trẻ giống như những chú gà con non nớt đang sợ hãi co rúm lại, đồng thời toát lên sự thông cảm của A-li-ô-sa với nỗi bất hạnh của 3 bạn nhỏ.

- Khi đại tá Óp-xi-an-ni-cốp xuất hiện và mắng: “Đứa nào gọi nó sang?”, tác giả viết: “Tức thì cả mấy đứa trẻ lặng lẽ bước ra khỏi chiếc xe và đi vào nhà, khiến tôi nghĩ đến những con ngỗng ngoan ngoãn”. Đây là lần thứ hai nhà văn sử dụng hình ảnh so sánh, sự so sánh ấy đã thể hiện được vẻ bề ngoài và cả nội tâm của ba đứa trẻ. Chúng bị bố áp chế, chẳng dám hé răng nói một lời.

Bài 4.

- Chuyện đời thường và chuyện cổ tích được tác giả lồng ghép trong truyện thông qua chi tiết dì ghẻ. Khi những đứa trẻ nhà hàng xóm nói đến dì ghẻ mà chúng gọi là “mẹ khác”, A-li-ô-sa liền tưởng ngay đến mẹ dì ghẻ trong truyện cổ tích.

- Chuyện cổ tích và đời thường còn được lồng vào chi tiết “mẹ thật”: “Mẹ thật của các cậu thế nào cũng sẽ về, rồi các cậu xem! - Chết rồi cơ mà, về làm sao được...” A-li-ô-sa như lạc ngay vào không khí của truyện cổ tích, nói với chính bản thân mình: “Không được ư? Trời ơi, biết bao nhiêu lần, những người chết, thậm chí đã bị xả ra thành từng mảnh, mà chỉ cần vẩy cho ít nước phép là sống lại; có biết bao nhiêu người chết mà không phải chết thật, vì phép của bọn phù thủy.”

- Chuyện cổ tích và đời thường còn được lồng vào qua hình ảnh người bà. A-li-ô-sa nghĩ đến bà ngoại hay kể chuyện cổ tích cho cậu nghe. Khi kể chuyện cho 3 đứa bạn nghe, quên đoạn nào A-li-ô-sa lại chạy về hỏi bà. Trong lời thằng lớn nhà đại tá Óp-xi-an-ni-cốp đã khái quát: “Có lẽ tất cả các bà đều tốt, bà mình trước cũng rất tốt...” làm người đọc hình dung hình ảnh người bà xuất hiện trong truyện cổ tích. Nhất là thằng bé “thường nói một cách buồn bã: ngày trước, trước kia, đã có thời...dường như nó đã sống trên trái đất này một trăm năm chứ không phải mười một năm.”